

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii, Et
Ivdicis Apostolici designati pro Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ, ac insignis Ecclesiæ Vimaransenis Thesaurarij
Maioris, Collectanea Doctorvm, Qui ...**

Barbosa, Agostinho

Venetiis, 1643

Cap. 1. De sacrificij Missæ institutione & repræsentatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14108

Quas quidem declarationes originales præ manibus habui, & impressas vidi in Typographia Cameræ Apostolicæ de anno 1626.

8. Vtrum verò Sacerdos qui aliam pecuniæ quantitatem accepit per se, aut per alium pro dicendis Missis, vel ut eas faciat celebrare per alios Sacerdotes, si eas celebrare faciat per alios minori pitantia, possit iuste sibi retinere residuum eius, quod sibi datum fuit, sine peccato & restitutione; vide Doctores per me citatos d. alleg. 24. nu. 11. quibus adde Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastico trac. 4. c. 14. quas. 131. super quo eadem sacra Congregatio in decretis de celebratione Missarum, in quibus supra etiam in hæc verba censuit: *Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat.*
9. Vtrum etiam liceat Sacerdoti celebrare Missas anticipatè; vide Doctores citatos d. alleg. 24. à nu. 12. Et an peccet mortaliter, qui celebrat Missam ante Matutini officij

recitationem, vide *ibidem* num. 15. & Doctoribus citatis pro negatiua parte addo Scort. de sacrificio Missæ lib. 2. cap. 6. Fernandez part. 3. c. 5. §. 4. Homobon. de Bonis d. tract. 4. cap. 16. quas. 147.

An præcepto de audienda Missa satisfaciat ille, qui ad horas Canonicas obligatus eas tunc recitat, aut alias preces, ad quas tenetur ex voto, aut quia sunt à Confessario ei in penitentiam impostæ, tunc item recitat? Affirmant Nauarr. in manuali cap. 21. num. 8. & de orat. cap. 19. num. 178. & in cap. si quando, notab. 19. num. 184. de rescript. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 15. quas. 3. Benzon. de lubialo lib. 2. cap. 15. dubit. 30. Soar. tom. 3. disput. 88. sect. 8. in fin. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 19. quest. 1. num. 14. Ægid. de ConincK. de Sacram. tom. 1. q. 83. n. 307. Rague. de Missa in Ecclesia, q. 99. & 205. lul. Lauer. de lubialo, & indulgent. p. 2. c. 5. n. 28. in fin. Bonacin. de Sacram. disp. 4. q. vlt. punct. 11. n. 25. & de horis canon. disput. 1. quest. 3. punct. 2. num. 14. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 5. quest. 3. & lib. 10. cap. 12. quest. 10. plures alij, quos citauimus in collect. ad cap. dolentes 9. num. 21. de celebrat. missar.

De Sacrificij Missæ institutione & representatione.

C A P V T I.

1 Doctores de materia text. agentes.	16 Lauabo inter innocentes.
2 Sacrificium Missæ remittit peccata venialia.	17 Oratio, Suscipe sancta Trinitas.
3 Missam Christi instituit.	18 Orate fratres.
4 Introitus Missæ à Cælestino I. introductus.	19 Prefationis auctor.
5 Gloria Patri ordinauit Damasus.	20 Sanctus ter in fine prefationis canitur ex Apostolica traditione.
6 Kyrie eleison ordinauit S. Gregorius ut nouies in Missa diceretur.	21 Canonis quis primus auctor.
7 Gloria in excelsis Deo primus instituit Thelephorus.	22 Oratio Dominica.
8 Dominus vobiscum ab Apostolis institutum.	23 Pacem dari in Missa ordinauit Innocentius I. & Leo II.
9 Orationes, siue Collectæ ab Apostolis instituta.	24 Agnus Dei ut ter à Clero & populo diceretur ordinauit Sergius I.
10 Epistolarum Missæ quis auctor.	25 Ite Missa est ex Apostolica traditione processit.
11 Gradualis, Alleluia, Tractus, & sequentiæ auctor quis.	26 Missæ sacrificium ut sub vna specie fiat, potest Papa ex urgenti causa concedere.
12 Euangelica lectio à quo instituta.	27 Sacerdos solus est minister consecrationis.
13 Symbolum fidei, siue Credo ab Apostolis ortum duxit.	28 Eucharistiæ Sacramentum, finita cæna legali, seu ceremoniali agni, institutum.
14 Antiphonæ, quæ & Offertorium, institutor quis.	29 Sacrificium oblatum a Sacerdote in peccato mort. prodest.
15 Orationes quatuor, quibus Hostia, & Calix offeruntur, & benedicuntur.	30 Sacrificium Missæ à Malachia prædictum est.

Quoniam sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo, propter ^a Leuitici sacerdotij imbecillitatem consummatio non erat, oportuit, Deo patre misericordiarum ita ordinante, Sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum Iesum Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus, & Dominus noster etfi ^b semel seipsum in ara Crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, ut æternam illic redemptionem operaretur, quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendū non erat, in cæna nouissima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ spōsæ suæ Ecclesiæ visibilis, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, a quo cruentum illud, semel in Cruce peragendum, repræsentaretur, eiusque ^c memoria in finem vsque sæculi, permaneret, atque illius salutaris virtus ^d in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, Sacerdotem ^e secundum ordinem Melchisedech, & se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum ^f sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc ^g noui Testamenti Sacerdotes constituēbat, ut fumerent tradidit, & eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba: ^h Hoc facite in meam commemorationem, uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit, ⁱ Nam celebrato veteri Pascha, quod in memoriâ ^k exitus de Aegypto multitudo filiorum Israël immolabat, nouum instituit Pascha, seipsum ab Ecclesia per Sacerdotes sub signis visibilibus immolandum in memoriâ transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, ^l eripuitque de potestate tenebrarum, & in regnum suum transtulit. ^m Et hæc quidem ⁿ illa munda oblatio est, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest, ^o quam Dominus per

Barbosi, Collect. in Concil. I. r. id.

Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit, & quam non obsecrè inquit Apostolus Paulus, ^h Corinthiis scribens, cum dicit, non posse eos, qui participatione mensæ Demoniorum polluti sunt, mensæ Domini participes fieri, per mensam altare utrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ per varias sacrificiorum, naturæ, & legis tempore, similitudines figurabatur, utpote quæ bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur.

1. **V**ide Soto in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 4. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 10. cap. 18. q. 7. vers. quæres an in alijs, Cardinali Bellarm. lib. de Miss. c. 6. & 7. Vazq. in 3. part. tom. 3. dist. 218. num. 8. Petr. de Ledesma in summa part. 1. de Sacramento. vbi de Eucharistia, c. 17. conclus. 1. Agid. de Conu. K. de Sacramento. tom. 1. q. 83. num. 32. & 75. Raguc. de Missa in Ecclesia, q. 2. Fr. Ludovic. Miranda in manuali Prælator. tom. 1. q. 4. art. 1. conclus. 1. Fernandez in examine Theolog. moral. part. 3. cap. 1. §. 7. num. 3. Molies. in summa Theolog. moral. tract. 3. cap. 8. num. 24. & cap. 9. num. 21. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta lib. 3. cap. 2. num. 10. Homobonus de Bonis de examine Ecclesiæ, tract. 4. quæst. 111. Torreblanca de iure spirit. lib. 2. cap. 8. num. 8. cum seqq.
 - a. Quo eruentum illud, &c.] Vide Vazq. d. tom. 3. dist. 221. num. 30.
 - b. In remissionem eorum.] Vide Fr. Ludovic. Miranda d. tom. 1. q. 41. art. 10. vbi intelligit de peccatis venialibus, quia per dict. quotidianæ, hic postquam, datur intelligi quòd sit sermo de peccatis venialibus, ut scilicet eorum remissionem, & veniam consequantur.
 - c. Secundum ordinem Melchisedech.] Vide Damasum Lindanum in Panopli. lib. 4. cap. 42. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta, præc. 1. lib. 3. cap. 1. num. 3. Torreblanca de iure spirit. lib. 2. c. 8. num. 12.
 - d. Se in æternum constitutum declarans.] Vide Ioan. de Lugo de Sacram. tom. 1. tract. de Eucharist. disp. 19. sect. 6. n. 86. Missam Christum instituisse quando corpus iuum & sanguinem consecrans in cæna communicauit Apostolis, dicens, Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis, referunt Hugo de S. Victore lib. 2. de officijs Ecclesiasticis, Iacob. de Grass. in aureis decisionibus part. 1. lib. 2. c. 47. n. 3. & ita quoad essentialia secundum sacram Scripturam & traditionem Ecclesie, probat Reuerendiss. Serranus in exposit. Missæ sacrosanctæ, prælat. 1. num. 3. in principio. Quo ad accidentia verò ea haberi ex ordinatione & institutione Principis Apostoli Petri, obseruatur Isidor. lib. 1. de Eccles. offic. cap. 15. S. Thom. 3. part. quæst. 38. art. 2. ad 5. Cardinal. Bellarm. lib. 4. de Eucharist. c. 14. argum. 9. VValfred. de rebus Ecclesiæ, cap. 22. & Durantus de ritibus Ecclesie lib. 2. cap. 3. illumque dixisse primam Missam in Antiochia, referunt Raban. lib. 1. instit. cleric. cap. 23. Rupert. de diuin. offic. lib. 2. cap. 21. Canis. de Eucharist. c. 7. Cardin. Bellarm. lib. 4. de Eucharist. cap. 14. Torreblanca d. cap. 8. num. 35. & quod dicitur in cap. Iacob. de consecrat. dist. 1. intelligendum de celebratione, solemniter notat Soto in 4. dist. 3. quæst. 2. art. 4. & ita quoad caeremonias & orationes secundum diuersa tempora fuit aucta, tum ab ipsismet Apostolis, tum etiam à diuersis Summis Pontificibus, prout decentius illis visum est, ad augendum diuinum cultum in hunc modum.
 1. Introitum introductum esse ab Cælest. I. scribunt Durand. in orat. diuinis lib. 4. Raban. lib. 1. instit. cleric. cap. 32. VValfred. de rebus Ecclesiæ, cap. 22. Petr. à Soto de caeremonijs Missæ, sect. 3. Mirol. de Eccles. obseruat. cap. 1. Rupert. lib. 2. de diuin. offic. cap. 21. Vel quod ex omnibus Psalmis exciperet Antiphonas, quæ psallerentur in officio Missæ, cum Dionys. Areopagit. de Ecclesiæ hierarchia cap. 3. meminit Psalmorum, qui ad intium Missæ cantabantur: verum credit Amalar. lib. 3. de Ecclesiæ offic. cap. 5. Aut quòd licet non fuerit primus, qui Psalmos ad sacrificium Missæ adhibuit, primus fortè fuit qui Romæ id obseruare voluit, coniectatur Cardinal. Bellarm. lib. 2. de Missa lib. 6. & introitum induplicat Sacerdos ad significandum Patriciarum & Prophetarum desiderium de Christi aduentu, quem orationibus & lacrymis repetitis à Patre æterno postulabant, Serran. in Pericop. Missæ. Barbofa frater meus in tract. de significatis mysteriosis officij diuini & sacrificij Missæ c. 30. pag. 81.
 2. Gloria Patri vt diceretur, antedictus Damasus ordinauit ex Durand. lib. 4. cap. 5. Scottia lib. 3. cap. 9. num. 4. Barbofa d. cap. 30. num. 14.
 3. Kyrie eleison, S. Gregorius ordinauit vt nouies in Missa diceretur, ex Durand. lib. 4. cap. 11. Rupert. lib. 2. de diuin. offic. cap. 21. Petrus à Soto loco citato. Radulphus de canon. obseruat. prop. ult. Serran. 1. part. Missa nam. 45. Scott. d. lib. 3. c. 15. num. 1. & 2. Barbofa frater meus d. tract. de significatis myster. c. 31. Nam ante eundem Gregorium iam erat apud Latinos in vsu, vt euidenter demonstrat Bellarm. lib. 2. de Missa cap. 16. vt exprimat orationem populi Patribus contententis, & Dei misericordiam deprecantis.
 4. Gloria in excelsis Deo primum instituisse Telephorum Papam vt diceretur in Missa, referunt Durant. lib. 2. cap. 3. & S. Antonin. part. 3. tit. 13. c. 5. §. 1. Sed partim ab Angelis, partim à Telephoro Papa, aut à S. Hilario Pictauiensi Episcopo compositum fuisse asserunt Bellarm. lib. 2. de Missa cap. 16. & Azor. instit. moral. part. 1. lib. 10. c. 34. q. 3. Verum Stephan. Durantus de ritibus Eccles. lib. 2. cap. 14. num. 1. quem sequitur Serran. part. 1. Missæ num. 47. iudicat verius hymnum istum ab Apostolis constatum, & compositumque fuisse, tum quia ferè integer extat apud Clement. Roman. tum etiam, quia aliâ non poterat supra dictus Telephorus, qui plusquam ter. centum quinquaginta annos præcessit Hilarium, ordinare vt isto iam loco caneretur, vt Telephorus ipse epist. 1. Decretal. & Raban. lib. 1. instit. cleric. cap. 32. atque alij affirmant, id quod manifestum vlteriùs ex his quæ de auctoritate Innocentij III. scripta reliquit Seuerinus Vinus tom. 1. Concil. in not. ad 1. De creatal. Telephorus, nempe Anglicum hymnum ab Apostolis ad gloriam sanctissimæ Trinitatis primò fuisse auctum à Telephoro, deinde sicut nunc extat completum & Pontificia auctoritate, vt ab Episcopis pro loco & tempore, & ab omnibus Sacerdotibus in Missis noctis Natiuitatis Domini, quoniam ea nocte Luc. 2. ab Angelo pastoribus annunciatus est, recitaretur, præceptum fuisse, & demum à Symmach. & in Dominicis diebus, & natalijs Martyrum hoc loco decantaretur, fuisse institutum, dicunt Berno de rebus ad Miss. spectantibus cap. 2. Rupert. lib. 2. de diuin. offic. cap. 21. & alij communiter, De hoc hymno Gloria in excelsis Deo Barbofa frater meus d. tract. de signific. myster. c. 32.
 5. Dominus vobiscum instituisse S. Soterum, vel S. Anacleum multi authores scribunt, sed ex auctoritate totius Orientis Concil. Bracharen. sub Theodorum cap. 21. ab ipsis Apostolis institutum esse affirmat, & ipsum ex S. Marc. liturgia constat, imò desumptum esse ex Hebræorum more pluribus Scripturæ sacræ testimonijs probat Petr. Damian. lib. 2. de Dominus vobiscum, cap. 3. Scott. de sacrific. Missæ lib. 3. c. 17. Barbofa d. tract. de signific. myster. c. 33.
 6. Orationes, siue collectas huiusmodi orandi morem ab ipsis fuisse institutum Apostolis, probatur ex liturgijs S. Iacobi. & S. Marci, & colligitur aperte ex canon. 10. alias 11. Apostol. ex Dionysio Areopag. de Ecclesiæ hierarch. cap. 3. & ex Clemente Romano. lib. 2. constit. Apostol. cap. 57. Crescente tamen diuina Religionis cultu, vt notauit VValfred. de rebus Ecclesiæ, cap. 22. crescebat etiam paulatim orationum & officiorum Ecclesie compositio & doctis & indoctis pariter, quousque Concil. Carthagin. III. cap. 23. & Concil. Mileuitan. XI. cap. 12. Concil. Trident. in Decreto de vitandis in celebratione Missarum, aliqua interdixere, vt preces & orationes à quibuslibet compositæ, nisi probatæ essent in Concilio, non dicerentur in Missa, ad cuius maiorem obseruationem Gelasius Papa primum, & deinde S. Gregor. I. teste Bernone de rebus ad Missam pertinentibus cap. 1. curauit rationabilia quæque, seclusis his, quæ vel nimia, vel inconcinna videbantur, in vnum volumen coadunare, quo semper est in

est in posterum Ecclesia vsa, mutatis, aut additis, quæ aut temporum varietas, aut festiuitatum nouitas exposcebat. De collecta vide Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 10. cap. 34. quæst. 5.* Didac. de Guzman *part. 2. de la excellencia del sacrificio, de la ley Euangelica cap. 6. S. 5.* Barbosa *d. tract. de signific. myster. cap. 34.*

10. Epitolarum Missæ, quæ modò ex veteri, modò ex nouo Testamento leguntur, quis primus facit author, non bene constat. Nam VValfrid. *de reb. Eccles. c. 22.* & alij, Alex. I. qui multa circa hoc sacrificium in suis decretis instituit auctorem facere. Cæterum variationem magnam in dicta scripturarum lectione fuisse vsque ad tempora S. Hieronymi, qui secundum Micrologum *de Eccles. obseru. cap. 20.* & Bernon. *de rebus ad Missam pertinentibus cap. 1.* ac alios, primus omnium ad diuersitatem vitandam lectiones per totum anni circulum ex Prophetis & Apostolis colligit in libro qui Lectionarius, vel Comes S. Hieronymi inscribitur, constat manifestè ex Concil. Brachar. I. sub Theodormo *cap. 20.* Diego de Guzman *d. cap. 6. S. 2.* Azor. *d. part. 1. lib. 10. cap. 34. 9. 7.* Barbosa *d. tract. de significatis myster. c. 37.*

11. Gradualis, Alleluia, Tractus & Sequentiæ auctor quis fuerit, non bene constat, nam Rupert. *lib. 2. de diuin. offic. cap. 21.* Gradualium institutionem tribuit Cælestino I. Tractuum verò Gelasio, Durand. verò in *Rationali diuinorum lib. 4. c. 21. num. 1. & cap. 22. num. 2. & 3.* Tractus Telesphoro adscribit, alij vt ait Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 10. cap. 34. quæst. 8.* ad S. Gregorium I. Gradualia referunt. Sed cum ipse Gregor. in *Sacramentar. per totum,* Responsoria, siue Gradualia & Alleluia per totum anni circulum disposuerit, & cum ipsemet *lib. 7. epist. 64.* respondens aliquibus de sua ordinatione murmurantibus dicat, illum vsum canendi Alleluia non à se inceptum, sed à tempore Damasi I. auctore S. Hieronymo introductum fuisse, & de Responsorijs nihil dicat, quia de hoc vti de re iam vsu recepta reprehensus non fuerat, licet prædictos Pontifices aliqua ordinasse, vel mutasse circa Graduale, Alleluia, & Tractus crediderit, illos horum ita indiscriminatim esse auctores mihi persuadere non possum, cum S. Damaso omnes alios Pontifices numeratos, & vno dempto S. Telesphoro, per plures præcesserit annos. Ratione huius iudicio probabilis Tractus, vt dicit Durand. *d. cap. 21. num. 1.* à S. Telesphoro sumpsisse initium, quò nomine Graduale etiam forsitan comprehenditur, Alleluia postea vel à Damaso exemplo Ecclesiæ Hierosolymitanæ, vt dicit S. Gregor. *d. epist. 64.* vel ab alio aliquo antiquiore Pontifice introductum, & à S. Damaso præceptum fuisse, & vtrunque, Graduale nimirum, & Alleluia, à S. Gregorio renouatum, reformatum & in vnum volumen collectum fuisse, & tandem Sequentias, siue Profas à varijs auctoribus diuersisque temporibus fuisse factas, & in Missa recitari coaptas, non à tempore Nicolai I. vt vult Durand. *d. lib. 4. cap. 22. num. 1.* sed multo antè, esto indiuisibiliter sit tempus ignotum. Nam Stephan. Durant. *de ritibus Eccles. affirmat legi in Ecclesia aliquas Profas à S. Ambrosio & à S. Augustino compositas.* Et Sequentiarum meminerunt Ordo Romanus *cap. 1. ante med.* Alcuin. *de diuin. offic. cap. quid figur. vestim.* & Amalarius, qui Nicolao I. Nogero Abbate (Profarum secundum Durant. *d. cap. 22. num. 2.* auctore primo) sunt antiquiores. Hæc Episcopus Serranus, addens dicta epistol. cantari Graduale symbolum penitentia, qua impetramus peccatorum veniam, & Graduale sequi Alleluia in signum lætitiæ de spe veniæ consequendæ, vide Scort. *d. lib. 3. cap. 22. num. 2.* Durant. *de ritibus Eccles. lib. 2. c. 19. num. 4. & 5.* Diego de Guzman *d. c. 6. S. 2.* Barbosa *d. tract. de signific. myster. cap. 37. 38. 39. 40. & 41.*

12. Euangelica lectio ad Missam adhiberi solita, antiquissima est ceremonia standi dum dicitur ab Apostolis ipsis, vt testatur Clem. Roman. *lib. 2. Constit. Apostol. cap. 57.* deprompta ab Anastasio I. præcepta non instituta, vt alij putant, sed confirmata & obseruata præcepta, etiam in his locis vbi non seruabatur, vt notant Cardin. Bellarm. *lib. 2. de Missa cap. 16.* & Azor. *d. lib. 10. cap. 34. 9. 9.* quia licet in principio non esset Euangelium, quod legeretur in Missa, statim ac scriptum fuit, viucentibus Apostolis le-

gi cæpit, vt insinuare videtur S. Dionys. Areopag. *cap. 3. de Ecclesijs hierarch.* & accurate intulit Cornel. Schukeng. in *B. blorb. Ecclesijs. tom. 1. p. 1. cap. 19.* ex illis verbis Apostoli *2. ad Corinb. 8.* de sancto Euangelista Luca dicentis, Cuius laus est in Euangelio per omnes Ecclesias, et ex eo quod Eusebius *lib. 2. de histor. Ecclesijs. cap. 19.* ex Clementis hypotyposeon refert, S. Petrum Euangelium sancti Marci in Ecclesijs legendum ordinasse, in Euangelij lectione Apostolorum predicatio designatur, & in fine osculatur Missale ad significandum Euangelicam doctrinam fuisse eò gaudio suscepta. Latè Barbosa *d. tr. c. 40. de Euangel.*

13. Symbolum fidei, siue Credo ab Apostolis ortum dixisse, & à quo tempore in Missa recitari solitum, dictum extat supra *sest. 3. in Decreto de symbolo fidei,* in quo, vel in salutatione *Domini vobiscum,* quæ post Euangelium dicuntur, insinuatur gentes recepisse doctrinam Euangelicam, & cum illa Dei gratiam.

14. Antiphonæ, quæ Offertorium dicitur, quis fuerit institutor dubitat VValfrid. *de rebus Eccles. c. 22.* quamuis affirmet à prioris populi consuetudine in vsum Christianorū venisse. Alij verò, vt refert Radulph. *de canon. obseruat. prop. 23.* institutorem faciunt S. Gregorium Papam I. Sed Rupert. *lib. 2. de diuin. offic. & cap. 21.* id attribuire videtur S. Cælestino I. Varietas hæc ex additionibus, aut variationibus circa hoc factis sumpsisse initium certum credo; sicut fuisse circa offertoria variationes & mutationes aliquas probant Durand. in *Rational. diuinorum lib. 4. cap. 77. n. 4.* & Durandus *de ritibus Eccles. cap. 26. nu. 5.* Diego de Guzman *d. p. 2. c. 8.* Barbosa *de significatis mysteriosis sacrificij Missæ c. 44.* & S. Gregorium in Antiphonario offertoria posuisse certum est, & cum de hoc non fuerit, sicut de Alleluia, nouitatis reprehensus, consequens manifestè sit ab aliquo Gregorij prædecessore fuisse offertoria introducta, ac præ alijs tanto esse Ruperti dictum probabilis, cum Cælestinus per centum sexaginta annos, vel plures Gregor. præcesserit. In offertorio designantur bona opera Domino offerenda, ne fides sine operibus mortua sit.

15. Orationes quatuor, quibus Hostia, & Calix offeruntur & benedicuntur, probant Bellarm. *lib. 2. cap. 17.* & Azor. *d. lib. 10. cap. 34. quæst. 10.* ante quingentos annos non fuisse lectas in Ecclesia Romana; quia nec in Sacramentario Gregorij I. neque in Ordine Romano aliquæ reperiuntur orationes inter offertorium & orationes secretas, nec VValfrid. Amalarius & alij alius antiquorum Scriptorum illarum meminit, sed promptæ fuerunt, vt Microlog. *de eccles. obseru. ca. 11.* & Radulpho *de canon. obseruat. prop. vlt. placet,* ex Ordine Gallicano, quarum illarum metuo reperitur apud Primas & Aymon. vt affirmat Durant. *de ritibus Eccles. cap. 29. num. 2.* & ab omnibus paulatim receptæ sunt, quia nihil continent, quod offendat, vt notauit Cardin. Bellarm. *vbi supra,* omnes namque in hunc diriguntur finem, vt oblatio accepta sit Deo, & debitè à Sacerdote fiat.

16. Lauabo inter innocentes. Ceremoniam hanc abluendi manus à principio nascens Ecclesiæ, fuisse vsurpatam, colligi videtur ex S. Dionys. Areopag. *de ecclesijs. hierarch. cap. 3.* & Clemente Romano *lib. 8. constitut. Apostol. lib. 11.* ac ex Cyrillo Hierosolymitano *catech. 5. mystag.* & ex alijs Patribus.

17. Orationem, *Suscipe sancta Trinitas,* de sumptam ex Ordine Gallicano probant Bellarm. & Azor. *locis proximè citat.* Sicut desumi etiam probarunt a lias quatuor, quibus fit panis & vini oblatio, de quibus supra.

18. *Orate fratres,* &c. Huius orationis institutorem Radulphus *de canon. obseru. prop. 23.* facit Leonem I. Durant. verò *de ritibus Eccles. lib. 2. cap. 29. num. 3.* ad Apostolos, immo ad Christum Dominum illam reducit, & vtrunque verum asserere ait Episcopus Serranus. si hic de substantia, &c. autem de modo, & verbis precatōnis intelligat. Vide Guzman *d. c. 8. S. 7.* Barbosa *d. tract. de significatis mysteriosis sacrificij Missæ cap. 45.*

19. Præfationem quis primus ordinauerit, sibi ignotum esse fatetur VValfridus. Strabo *de rebus eccles. lib. 22.* sed illic Gelasium primum auctorem esse, & vniugo creditur, & Pontificale *cap. 50.* in vita Gelasij I. ac Alcuin. *de diuin. offic. cap. de celebratione missarum,* & alij bona notæ auctores

res tradunt, quod quidem intelligi videtur de forma, qua Romana Ecclesia nunc vitur, vel aliquas præfationes addidisse, quarum tamen plures non Gelasium, sed Pelagium I. *epist. 9. decreto cauro quidem & climato se ratione dictasse, probat cap. inuenimus, de consecrat. dist. 1. & referunt Burchard, in Decretal. lib. 3. cap. 69. ac Petrus Crespet, in summ. eccles. discipl. verb. Præfatio. quidquid sit non videtur ambigendum, primam institutionem, & usum ex Apostolica traditione ad nos pervenisse, cum præfationis huius extet memoria apud sanctum Cyprianum in orat. Dominic. Immo, & sensus & multa verba apud S. Clementem Roman. lib. 8. *constit. Apost. cap. 12. & alios Gelasio antiquiores, vt notat Durand, de ritibus eccles. lib. 2. cap. 30. num. 1. Vide Azor, d. p. 1. lib. 10. c. 34. q. 11. Guzman d. p. 2. cap. 8. §. 6. Hieron. Roman. lib. 4. de Republ. *Christ. cap. 6. Barbosa d. tract. cap. 46.***

20. *Sanctus vt ter in fine præfationis caneretur non ex institutione Sixti Pape I. vt referunt S. Antonin. p. 3. tit. 13. §. 4. Petr. Soto scilicet. 13. de cõremon Missæ, Amalar. lib. 3. de eccles. offic. cap. 21. Microlog. de eccles. obseruat. cap. 17. Rupert. lib. 2. de diuinis offic. cap. 21. sed ex Apostolica traditione, obseruat Nicephori. lib. 18. histor. cap. 51. & probat Durand, d. lib. 2. cap. 21. num. 27. & constat ex liturgiis ipsorum Apostolorum, præsertim ex liturgia S. Iacobi, in qua de verbo ad verbum habetur communis illa Angelorum & hominum adorandæ Trinitatis laudatio, Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c.*

21. *Canonis primus auctor non est omnibus cognitus, & communiter opinio fundata in auctoritate magni illius Gregorij I. tenet Scholasticum quandam Gregorio antiquiorem (quem quidam hominem sic nominatum, quidam Gelasium Papam, quidam Musæum Misilientem, & quidam aliquem alium interpretantur) Canonis extitisse auctorem, sed reuera cum locus S. Gregorij, vt probat Durand. lib. 2. cap. 32. num. 6. & facile & sufficienter explicetur de sola illa ratione, que incipit, Per quem hæc omnia, absque hoc quod totum Canonem Scholastico illi tribuamus, & cum Vigilii Papa, qui per aliquot annos Gregorium Papam I. præcessit, scriptum expressè reliquerit, canonem haberi ex Apostolica traditione, vt colligitur manifestè ex Clement. Roman. Dionys. Areopag. Cypriano, Ambrosio, Augustino, aliisque antiquissimis Patribus, qui verba Canonis declararunt, etsi in illo per Romanos Pontifices aliqua quamuis pauca ad preces, non quantum ad essentialia fuerunt addita, & notarunt VValfrid. d. cap. 22. Microlog. de eccles. obseruat. c. 12. Bellarm. lib. 1. de Missa cap. 20. Et ideo sanctorum commemorationem Canonum ex Apostolica traditione, & antiquissima Ecclesie consuetudine originem traxisse dicendum est, non autem primum omnium instituisse Syriacum Papam, vt volunt Radulph. *propof. 23. & Durand. lib. 4. cap. 38. num. 1. quandoquidem talis commemorationis meminere Dionys. Areopag. de eccles. hierarch. probatur ex ipsis nominibus Sanctorum, quorum memoria in particulari fit à Romanis Pontificibus, immo à particularibus Episcopis solita fuisse addi nomina Martyrum de nouo occisorum in dicta commemoratione, & forsàn in hoc aut formam, aut taxationem posuit Syriacus, & ideo huius fuit commemorationis habitus auctor. Principium orationis, Hanc igitur oblationem, vique ad verba illa, Placatus acceptus, inclusiue fuisse à Leone I. Canonis addita, asserunt Durand, d. lib. 4. cap. 39. num. 4. Radulph. de canon. obseruat. *propof. 23. Idipsum tribuunt Gelasio, Remig. de celebrat. Missæ, & Alcuin. de diuin. offic. cap. de celebratione Missarum; & finem huius orationis incip. Diesque nostros,***

&c. fuisse additum à Gregorio I. affirmant Ioann. Diacon. lib. 2. de vita S. Gregorij cap. 18. & Beda lib. 2. *hister. Angl. cap. 1. De Canone vide alia apud Guzman d. p. 2. cap. 10. Scott. de sacrific. Missæ lib. 4. cap. 8. Roman. d. lib. 4. cap. 6. Barbosa d. tract. cap. 47.*

Orationem Dominicam à Domino compositam cepit dicere in Missa S. Petrus, & deinde ceteri Apostoli. *Sot. in 4. dist. 13. q. 2. Durand. lib. 4. cap. 5. ex S. Hieronymo lib. 3. aduersus Pelag. contra Innocentium III. lib. 4. de Missa cap. 24. Rupert. lib. 2. de diuin. offic. cap. 21. Radulph. d. propof. 23. tribuentes illam S. Gregorio.*

Pacem dari in Missa Innocent. I. & Leo II. ordinauerunt, *Durand. d. lib. 4. cap. 52. Barbosa d. tract. de significatis myster. cap. 74.*

24. *Agnus Dei vt ter à Clero & populo diceretur, Sergius Papa I. instituit, Durand. ubi proxime cap. 54. num. 6. Scott. d. lib. 4. cap. 25. num. 1. Azor, d. lib. 10. cap. 34. q. 12. Barbosa d. tract. cap. 76.*

25. *116. Missa est. Ex Apostolica traditione processisse constat ex Clement. Roman. lib. 8. *constit. Apostolic. cap. 15. & Cyprian. lib. de spectat. & antiquissimis liturgiis Græcorum. Barbosa de significatis mysterio, sacrif. Missæ cap. 80.**

26. *Sub speciebus panis, & vini.] Possè Papam ex causa vrgenti concedere vt consecratio Eucharistie, & sacrificium Missæ in vna specie fiat, tenent Turcremat. in cap. comperimus, de consecrat. dist. 2. S. Antonin. part. 3. summ. tit. 13. cap. 6. §. 1. Gabr. in Canon. Missæ scilicet. 13. dub. 3. Alan. lib. 2. de Eucharist. cap. 20. Azor institut. moral. p. 1. lib. 10. cap. 19. q. 2. Soar. tom. 3. in 3. part. S. Thom. disput. 43. scilicet. 4. vers. secunda sententia est, quos refert Monet. de commutat. ult. tim. volunt. cap. 4. num. 114. vbi ex Volater. lib. 7. Geographie, cap. de Saxonibus, & Onuphr. in chronico. anno 1490. refert aliquando summum Pontif. dispensasse in quibusdam regionibus, vt sine vino fieret consecratio, quia vinum in eas importatum ob summam aëris frigiditatem accecit, refert etiam Fagundes in quinque Ecclesie præcepta, præcept. 1. lib. 3. cap. 5. num. 6.*

27. *[Noui Testamenti Sacerdotes.] Solum Sacerdotem esse ministrum consecrationis, docent Card. Bellarm. lib. 4. de Euchar. cap. 16. Soar. tom. 3. dist. 6. scilicet. 3. Agid. de ConincK d. quest. 83. art. 1. nu. 36. Barthol. ab Angel. dial. 4. §. 287. Valer. Reginald. in praxi fori panis. lib. 2. q. 40. num. 40. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de Sacrament. vbi de Euchar. cap. 9. vers. primera conclusion. Bonacina de Sacramentis disput. 4. quest. 5. punto 1. num. 1.*

28. *[Nam celebrato veteri Pascha, &c.] Sacramentum Eucharistie institutum fuisse finita cœna legali, seu cœnomiali agni, ex hoc text. colligit Hurtado de Sacram. tom. 2. tract. de Eucharist. disp. 1. diff. 10. vers. conueniunt.*

29. *[Et hæc quidem, &c.] Sacrificium oblatum à Sacerdote in peccato mortali existenti prodesse, & habere suum fructum quatenus nomine Christi, & Ecclesie offertur, tenent Victor. in summ. vbi de Eucharistia, num. 91. Miranda in manuali Prælator. tomo 1. quest. 41. art. 22. Bonacina d. disput. 4. quest. ult. punto 6. num. 3. Habet enim effectum & efficaciam ex opere operato, id est, independentè à bonitate offerentis, vel eius, pro quo offertur. Ita Barthol. à S. Fausto in tract. de Suffrag. lib. 1. q. 4.*

30. *[Quam Dominus per Malachiam, &c.] Sacrificium Missæ à Malachia cap. 1. prædictum esse illis verbis, A Solis ortu, &c. apertè docet Concil. in presenti, & ex veteribus Patribus probant Azor, d. p. 1. lib. 10. cap. 18. quest. 7. Agid. de ConincK d. quest. 83. num. 117.*

In Cœna vltima Christus, &c. Vide Emman. de Valle de incant. & ensalmis, opusc. 1. tract. 2. cap. 11. num. 8.

De effectu Sacrificij Missæ.

C A P V T I I.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Sacrificium Missæ verè propitiatorium est ex opere operato conferens remissionem peccatorum.
- 3 Christi in sacrificio Missæ offerens.

- 4 Sacrificium Missæ aliquo modo mediatè confere primam gratiam.
- 5 Sacrificium Missæ prodest ad remittendam panam peccatorum, quæ antea erant remissa.

6 Sacri-